

Тетяна Фролова

ЗИМОВА КАЗКА

Видавництво “Край”
Львів
2002

У
Ф 91

Ф 4702600202 Без оголошення
2002

ISBN 966-547-172-4

© Тетяна Фролова,
2002

КАЗКА ДО ВЕСНИ

Зимовий вечір став на поріг. Бабуся Тетяна виплітає онукові теплі шкарпетки, щоб було тепленько його маленьким ніжкам – зима... Онук Юрасик – ось він, тут-таки. Натомився, набігався за день. Тепер пригрівся біля бабусі – відпочиває. І точаться між ними щирі розмови, як то звичайно між бабусею і онуком.

– Бабусю, а коли зима закінчиться? Чи довго ще лежатиме сніг?

– О, Юрасику, зима щойно лише почалася. При доброму морозі сніг лежатиме аж до весни. А хіба тобі зима вже набридла? Ти ж любиш санчата, ковзани. А вчора он якого сніговика ви гуртом зліпили. Гарний сніговик.

– Зиму я люблю. Незабаром Святий Миколай ходитиме, а там – Новий рік, Різдво, коляда... А там після Різдва нехай би відразу й весна прийшла.

Бабуся засміялася.

– Всьому, онучку, свій час. Буде й весна. А зараз треба насолоджуватися зимою. У неї є також свої принади.

– Бабусю, а до мене прийде Святий Миколай?

– Ну, якщо будеш чемний, то прийде, ти ж знаєш.

– А я ж чемний, правда? А ту вазу я ненароком розбив.

Хлопчик опустил очі.

– Ну... що розбив – це нічого, буває. А от чому не сказав?

Юрасик ще більше знітився.

– Ну... Вас тоді не було, мами також не було. А таткові сказати я боявся. Але я більше так не буду.

- Що не будеш? Розбивати вазу чи приховувати свої кепські вчинки?
- І розбивати не буду. Я ж сказав, що ненавмисне. А якщо вже так трапиться, то я розкажу.
- Добре, Юрасику. А зараз лягай вже спати. Вже час.
- А казку?
- Казку? Ну, гаразд. Яку тобі?
- Якусь таку... зимову, бабусю. І довгу-довгу. Аж до весни.
- Ну, мій хлопчику, така довга казка й набриднути може.
- Ні, бабусю, ні, не набридне.
- Гаразд. Але краще я розкажу тобі не одну казку, а декілька: сьогодні, завтра...
- І аж до весни?
- Ну, гаразд. До весни.
- От шкода, що мої друзі тих казок не слухатимуть. Ті казки у Вас, бабусю, завжди такі цікаві. Шкода, що я один їх слухаю.
- А ми от що зробимо: зо три казочки запишемо у книжечку. Твої друзі та й інші дітки зможуть їх прочитати. А хто ще не вміє читати, тому зможе прочитати братик чи сестричка, татко чи матуся.
- Або бабуся.
- Може й бабуся.
- Це добре. Я такий радий. Ну, вже, будь ласка.
- А ти ручки помив? Зубки почистив?
- Так, так, бабусю.

– Тоді лягай чемненько,
Накривайся тепленько.
Казку казати –
не насіння лузати.
Надворі зима
снігу намела.
Снігу – повен двір.
І пташина, й звір, –
все тепла шука,
все весну гука.
Та весна не йде –
свого часу жде.
А метелиця
снігом стелиться.
Сніговик до віконця підходить,
задубілі руки розводить,
до віконця припада,
в нашу хату загляда.
Казку він почути хоче.
Він посидів би охоче
тут із нами за столом,
та не дружить він з теплом.
Бо як йому тепло стане,
він відразу ж і розтане.

ПОДАРУНОК ВІД СВЯТОГО МИКОЛАЯ

В одному місті жив собі чоловік. Ні родини в нього не було, ні дітей, а лише саме багатство. А що того багатства в нього було – не міряно, а що вже тих грошей в нього було – не лічено. Жив собі та й жив і думав, що завжди йому так буде. Та мав той чоловік одну біду: був він страшенно скупий. А якщо добре подумати, то не одну біду мав, а цілих три, а може й більше, бо, окрім того, що він був скупий, мав ще й зле серце і черству душу. А декотрі люди казали, що душі у нього і зовсім не було. Ніколи він не пожалів ні пса бездомного, ні злидаря безхлібного. Ото жив він собі так і казав:

– От який я багатий. Що мені ті люди, коли вони бідніші від мене? І посміхався спогорда.

Зима цього року видалася люта. Хурделиця трусила снігами, видуваючи з убогих хат останнє тепло. Мороз був такий, що у сміливців, котрі наважилися надвір вийти, аж сльози з очей витискав. Саме в ту пору Святий Миколай по світу ходив, додивляючись, хто з дітей залишився ще без подарунка, прислухаючись до дитячих думок і бажань.

– Ніби всіх обійшов, – задоволено сказав сам до себе Святий Миколай.

– Всіх дітей обійшов і всі подарунки розклав. Жодного не залишилося.

Аж дивиться – дівчинка маленька біля вікна сидить, у сніговицю заглядає.

– Ай-ай-ай! Це ж вона мене виглядає. Бідна сирітка, що в наймах у багатих людей служить. Як же це я її без подарунка залишив? – Бідкався старий дідусь. – Старий, видно, став. Що ж робити? І, як на лихо, всі подарунки закінчилися. А дівчатко чекає. Вірить, що я прийду. Бач, як у віконце дивиться. Зайду-но я он до того багатія, попрошу

щось у нього для тієї сирітки.

Та й постукав у ворота.

– Хто там? – питає багач.

– Та то я, перехожий один. Пустіть погрітися.

– Ще чого! Вештаються тут всякі...

– Пусти, чоловіче добрий, бо замерзну.

– То й замерзай. А мені що до того!

Тут Святий Миколай вже більше не чекав, бо він і сам міг у дім увійти, не потребував чиеїсь допомоги. Бо як же він інакше дітям подарунки під подушки розкладав би? Став Святий Миколай перед тим чоловіком та й каже:

– Я – Святий Миколай. Прошу у тебе щось для бідної сирітки. Не може ж вона залишитися без подарунка.

– Мені однаково, хто ти такий і як тебе звати. Мені байдуже, чи ти святий, чи грішний. Багатство моє таке велике, що я можу ні з ким не рахуватися. Я наймогутніший, бо я – найбагатший. А найбагатший я тому, що у своєму житті я ще нікому нічого не дав.

– Але багатство не вічне. Вічне тільки добро, яке ти зробиш людям. Бо добро породжує інше добро, ще більше. З твоїм багатством часом може щось трапитися.

– Нічого з ним не трапиться. Я сторожу надійну поставив, вона пильно береже мої скарби.

Пішов Святий Миколай, шкодуючи того нещасного чоловіка, що, надбавши багатство, забув про душу. Тихенько підійшов до вікна, де чекала на нього бідна дівчинка. Заснуло дівчатко, поклавши голову на підвіконня.

– Ти не залишишся без подарунка, дитино моя, – промовив тихенько. І вклав в уста дівчинки пісню.

Прокинулася вранці дівчинка і заспівала, та так гарно, що аж сама здивувалася.

– Ой, – засміялася радісно, – а я думала, що Святий Миколай забув про мене.

Не забув.

Минув час. Дівчинка та виросла і стала відомою співачкою. Вона їздила по світу і несла людям пісню. І де тільки лунала її пісня, люди посміхалися і ставали добрішими. Дівчина та стала багатою, але ніколи не забувала, як їй колись було важко та гірко в її сирітстві. Допомогала бідним, жаліла бездомних котів і собак, була до всіх доброю і мала від того радість. А ще та дівчина шанувала Святого Миколая і його свято.

Одного разу, саме в той зимовий вечір, коли Святий Миколай, припасши подарунки, провідує сонних дітей, поверталася вона додому і побачила біля дороги бідного нужденного чоловіка, що просив хоча б кусник хліба, тремтячи від лютої стужі. Пожаліла дівчина старого. Взяла його в свою оселю, обігріла, нагодувала, дала чисту одежину. Тут став перед нею Святий Миколай і сказав:

– Цей чоловік пожалів колись для тебе малу дещицю від свого багатства. Чи й тепер будеш доброю для нього:

– Так, буду, – сказала співачка, – бо він вдвічі нещасніший за найбіднішого бідняка, бо в нього немає душі.

Заплакав тут старий і сказав:

– Святий Миколаю, я згадував часто у своєму безталанні твої слова. Так, багатство не вічне. Вічне тільки добро, яке зробиш ти людям. Моє багатство пропало від злодіїв і пожежі. І більше у мене нічого не зосталося, бо добра на світі я не зробив нікому. Сказав так й заплакав ще дужче.

– Якщо ти плачеш, то ти не такий вже пропащий, – сказав Святий Миколай. – Молися, чоловіче, Бог милосердний, то може й простить тобі.

НОВОРІЧНА КАЗКА

У маленької Орисі не було ні татка, ні матусі. Вона їх майже не пам'ятає. У їхній старенькій хатині поселилася така ж старенька тітонька Уляна. Вона й доглядала дівчинку. Добра була, любила Орисю і називала її своєї донечкою. Тільки жили вони дуже убого. Тітонька була вже в літах, а Орися ще маленька. От коли вона виросте, тоді... А зараз надворі зима. Всі діти бігають, втішаються санчатами, ковзанами і білим снігом, ліплять сніговика, а Орися в хаті сидить. Ні, вона здорова, і нічого в неї не болить. Просто у дівчинки порвалися черевички. А як без черевик на сніг підеш? От і сидить, і зі смутком дивиться у вікно, як бігають по снігу діти.

А незабаром Новий рік. У їхньому містечку на майдані стоятиме прибрана ялинка, а Орися і далі сидітиме в хаті. Це просто нестерпно. І дівчинці хочеться плакати. Але вона не плакатиме, бо тітонька побачить і буде дуже переживати і бідкатися, а може, ще й сама заплаче. А Орися того не хоче. Вона вже щось сама придумас: не така вже вона й маленька. А що ж вона придумас? І в Орисиній голівці закрутилися, завирували якісь думки, химерні і чудні. Вона навіть про свій смуток забула.

Дівчинка дуже любила казки. І не просто любила, а вірила, що все це – правда... От кажуть, що в Новорічну ніч збуваються всі бажання. Невже ж таки всі? Невже і в Орисі будуть нові черевички? Чи можна в таке повірити? Але ж кажуть. От треба тільки... І дівчинка гарячково почала будувати якісь химерні задуми. Ну, звичайно, коли вона отак сидітиме в хаті, то звідки ж Новий рік буде знати про її бажання? Треба зустріти Новий рік і сказати йому. А як вона на площі при всіх скаже, що вона хоче новенькі черевички? Ніяк не скаже, бо соромно при всіх. Треба його перейняти десь по дорозі. А кудюю ж він

йтиме? Звісно, кудюю: через ліс. Йтиме лісом, а потім вийде на дорогу і попрямує до їхнього містечка, на майдан, де стоїть ялинка. Значить, Оріся повинна перестріти його в лісі і там, коли їх ніхто більше не слухатиме, вона і попросить собі нові черевички. Для нього ж це, мабуть, дрібниці. Тільки в чому ж їй у той ліс піти? В чому?.. Ага, вже знає, в чому. Там у комірчині стоять шкарбуни тітоньки Уляни. Правда, вони також подерті. Але це нічого. Оріся намотає на ноги онучі, як це колись робили, і взується. Шкарбуни, правда, дуже великі, але це не біда: якось вона вже дійде до того лісу. Її стареньке пальтечко ще можна одягнути. А зверху дівчинка запнеться великою хусткою. Тітонька на неї не розсердиться, коли потім довідається, для чого вона її взяла. А може й розсердиться. Бо тітонька не дозволяє Орісі самій відходити далеко від дому. Але, коли Оріся повернеться у нових черевичках, то й тітонька пересердиться, посміхнеться і похвалить її. А може... а може ще й для тітоньки щось попросити? Ні, це вже буде занадто. Але як воно буде: в Орісі будуть новенькі черевички, а в тітоньки Уляни – нічого? Ні, так не годиться. Оріся попросить для тітоньки... ну... хоча б нові рукавиці, а то її вже зовсім порвалися. Увійде в хату – і довго на руки хукає: зовсім замерзли без рукавиць. От і добре. І це вона придумала. Але ж як їй іти в той ліс? Треба ж пізно, щоб не довго там чекати. А якщо вовки? Ой, аж мороз поза плечі. Але кажуть, що вовків тепер у їхньому лісі немає. І справді, які там вовки! Хіба собака який вирветься. Та для собаки Оріся припасе кусник хліба.

Всі готувалися до Нового року. І в їхній хаті було чистенько прибрано, запахло ялинковими гіллячками, що стояли у вазі на столику. Тітонька напекла смачних пиріжків з картоплею і капустою, наварила смачного борщу. От і повечеряли. Тітонька сказала:

– Ти, Орісечко, лягай спати, а я до ялинки перейдуся, подивлюся, що там робиться. Я довго не буду. Ти спи. І, чуєш, нікому не відчиняй.

І тітонька поцілувала дівчинку, попідтикавши їй ковдру.

Коли затихли тітоньчині кроки, Оріся вилізла з-під ковдри і почала збиратися. Було трохи лячно, але вона відганяла той страх і намагалася думати тільки про свої новенькі черевички. Поклала в кишеню кілька ще теплих пиріжків і кусник хліба. Та й пішла. Дорогу знала, бо вони з тітонькою влітку часто ходили до лісу по гриби та по ягоди. Але ж тоді був день. А зараз було зовсім темно та ще сніг. Йшла поза будинки, щоб менше зустріти знайомих, а то ще почнуть питати, куди вона та навіщо. Довго йшла. Вона б побігла скоренько, та заважали величезні і важкі шкарбуни. Вийшла на трасу. Попереду бовванів ліс. Десь майнула думка: “А може, вернуся? Там у хаті тепло. Кіт Мурко вмовстився на плиті, спить собі, муркоче. А черевички?”

І Оріся йшла далі. Вона тільки боялася спізнитися і розминутися з Новим роком. Та була впевнена, що іншою дорогою він ніяк не міг пройти.

Увійшла в ліс, засніжений і страшний. Почала пригадувати казки про те, що в Новорічну ніч і звірі добрішають, і дерева розмовляють. Ставало дедалі холодніше. Мороз набирав сили. Спершу був слід від санчат: видно, по ялинку хтось приїжджав. А далі – тільки сніг: ні дороги, ні стежки.

– Ой, а кудою йтиме Новий рік? А може, сісти отут на оце повалене дерево та й чекати його? Е, ні, так не можна. Тітонька розказувала, що так можна і замерзнути.

Дівчинка вже пошкодувала, що, не спитавши своєї дорогої тітоньки, пустилася у такі мандри. А може б і тітонька з нею пішла? Ні, не пішла б. Дорослі чомусь не вірять в казки. Холодно, нестерпно холодно. А що, коли вовк? Та ж казали, що нема вовків. А що, коли якийсь один-єдиний забрів з чужого лісу? І Орісі стало страшно і захотілося плакати.

І раптом дівчинка почула ніжні, мелодійні дзвіночки. Вони наближалися. По лісу їхали сани, розкішні, великі, запряжені двома гривастими кіньми, а на санях – юнак.

– Це Новий рік, – крикнула дівчинка і побігла з усіх сил до саней, плутаючись у своїх великих і важких шкарбунах. Новий рік помітив її, але він не міг зупинитися: часу ніхто не може зупинити, навіть найсерйозніші події. Він просто нахилився і на ходу підхопив дівчинку. Шкарбуни так і залишилися у снігу.

“Нехай там, вони старенькі”, – подумала Оріся. Не могла ж вона зупиняти час із-за якихось старих подертих шкарбунів.

– Ти зовсім замерзла! Як ти сюди потрапила у такий пізній час? – запитав юнак, кутаючи дівчинку у своє хутряне пальто.

– Я... я хотіла зустріти Новий рік.

– А чому ж ти не чекала його вдома?

– Я хотіла б у нього попросити для себе черевички, бо мої зовсім порвалися. А для тітоньки – рукавиці. Вона у мене дуже хороша.

– Оце так пригода! – посміхнувся хлопець і дістав свій “мобільник”. Оріся такий вже бачила у їхнього сусіда. Тільки цей був кращий.

– Алло! Мені потрібна швидка допомога.

– Я не хочу в лікарню, – заплакала Оріся. – Я не хвора.

Та юнак її заспокоїв:

– Цить, не плач. Це не лікарі, а чарівники. Розумієш, я поспішаю і не можу затримуватися. А вони вже тобі допоможуть.

– То я не зустріну Новий рік?

– Ти вже його зустріла, маленька, скорше від інших зустріла. Тепер все буде добре, не переживай.

І знову взявся за свій “мобільник”.

– Як ви сказали? Всі на виклику? Нічого не знаю. В мене дівчинка, боса, у лісі. Що? Кіт у чоботях? Ні, він не годиться. Пришліть мені чаклунку з Синіх гір. Що? Нема? Нічого не знаю. Розшукайте і пришліть.

І раптом щось у повітрі зашуміло, завихорило.

– Ой, літаючі сани, – здивовано вигукнула Орися. – Хіба таке буває?

– Буває, маленька, ще й не таке буває. Хіба ж ти не віриш у казку?

– Вірю, дуже вірю.

– Та звичайно, що віриш, бо інакше ти і в ліс у таку пору не пішла б.

– А це казка? – все ще не вірила Орися.

– Щонайсправжнісінька.

Літаючи сани порівнялися з їхніми і сповільнили швидкість. Орися глянула – і сама собі не повірила: і коней не було, а вони їхали. Самі! На санях сиділа... справжня красуня. Довге волосся вибивалося з-під хутряної шапочки і маяло від швидкого руху. І шапочка, і чобітки, і шубка, і навіть волосся були засипані срібними та золотими блискітками. Дівчинка так задивилася, що й про черевички забула.

– Ти чого це такий галас здійняв? Твій час ще не настав, а ти вже хочеш владу свою показати. Не гоже так.

– Справа дуже пильна: дівчатко могло замерзнути.

– Та я розумію. Ну, давай дівчинку.

І юнак передав Орисю чаклунці з Синіх гір, а та загорнула її поспішно у велику

хутряну накидку, і їхні сани піднялися в повітря.

– До побачення! – гукнула Орися.

– Приходь на майдан, – радісно відгукнувся хлопець.

Через коротку мить Орися була вже в якомусь дивовижному палаці. Вона такий вже десь бачила, але не могла згадати, де саме.

– У якійсь казці. Але от в якій?

Та Орисі не дали згадати, а поставили перед нею... чай з малиною.

І чаклунка лагідно сказала:

– Пий, дівчинко, це чудовий напій.

– А на ялинку?

– Встигнемо й на ялинку. Ти пий.

І Орисі стало тепло і гарно.

– Але я хотіла попросити для себе нові черевички, а для тітоньки – нові рукавиці.

І зашарілася. Чи то від гарячого чаю, чи від своєї сміливості.

– То добре, Орисю, що ти за тітоньку свою не забула.

А довкола вже метушилися русалки, принцеси, снігуроньки. Вони складали у велику валізу одяг: новий, гарний, для Орисі і для її тітоньки. Одна сукня дівчинці особливо сподобалася. Вона була ну зовсім, як у Попелюшки. І башмачки до неї.

– Ой, – не витримала дівчинка, – а можна...

– Ні, Орисю, валізу ми одвеземо додому. Це ти одягнеш потім, у теплі. А зараз...

І Орися побачила одяг із справжнього пуху – легенький і теплий. А ще... чобітки, новенькі, блискучі, з хутром в середині.

– Це мені?

– Тобі, тобі. Одягайся швидше. Ми мусимо встигнути на свято, на зустріч Нового року. Вишиваний кожушок і хутряна шапочка довершили Орисине вбрання.

– А ці рукавички ти сама своїй тітонці подаруєш і неодмінно скажеш: “З Новим роком!”.

Це були чудові хутряні рукавички, прикрашені вишиттям і блискітками. Недивлячись на те, що дівчинка була зовсім ошелешена, вона все ж не забула сказати:

– Я Вам щиро дякую і за себе, і за тітоньку.

Коли годинник на ратуші пробив дванадцяту годину і всі стали вітати одне одного з Новим роком, над площею пролетіли повітряні сани і опустилися біля самісінької ялинки. А з тих саней зійшла чаклунка Синіх гір і Орися.

– З Новим роком, – сказали вони і приєдналися до загального свята.

Добра чаклунка почала роздавати дітям і дорослим новорічні подарунки. Орися підбігла до тітоньки Уляни, що дивилася на все це диво і думала: “Як жаль, що немає тут моєї Ориси. От би пораділа дівчинка”. І зітхнула. Аж тут до неї підбігло прегарне дівчатко та й защебетало Орисиним голосочком:

– Ой, тітонько, тільки не сваріть мене. З Новим роком! А ось Вам подарунок.

Тітонька Уляна довго дивилася на ту прегарну дівчинку, на її пишне вбрання і не могла повірити, що це її Орися. За ними спостерігав Новий рік і посміхався, бо яка ж це приємність робити людям добро.

– Тепер Ви, тітонько, вірите у казку? Ну, що казки – це правда?

– Вірю, моя дитино. Давай будемо вірити з тобою тільки у добрі казки.

ЦАРИЦЯ ЗИМИ

Взимку ночі довгі, а дні зовсім короткі. Не встигло сонечко вгору підбитися, як йому вже час заходити. Особливо рано темніє на селі. А ще, коли згадати ті далекі часи, як по селах і електрики не було. Не вірите? Як це електрики могло не бути? А запитайте у Ваших бабусь, то вони й розкажуть, як сиділи колись при гасовій лампі: і шили, і вишивали, і пряли, і уроки вчили... Ото саме про ті часи й мова.

В Марусиній хаті спочіло. А гасова лампа посвітила трохи, а потім блимнула та й погасла.

– О, гасу забула налити, – забідкалася мама.

– Нічого, – заспокоїв батько, – раніше спати ляжемо. Добре, що по господарству впоралися. А шити-прясти ще й завтра встигнеш. Спочинь трохи. Всього не пошиєш і не спрядеш. Ти у мене і так господиня нівроку.

– Та воно так. Але якось чудно так зарання спати лягати. Не свято ж.

– Нічого. Спочинемо трохи.

Рано й полягали. Маруся спала у невеличкій найтеплішій світличці. Їй тут було добре і затишно. Тут їй завжди снилися добрі і цікаві сни. Та чомусь сьогодні сон до неї довго не приходив. Батьки, натомлені щоденною роботою, швиденько послули, а дівчинка ще довго перекидалася з боку на бік і чомусь ніяк не могла заснути. За вікном хурделило. У вікна жбурляло снігом. Пустувала метелиця – так любив казати Марусин татко. Але сьогодні та метелиця щось вже занадто розпустувалася: грюкала чимось, завивала в комині – дівчинці аж страшно було. Хоча... чого їй боятися? В хаті тепло, двері зачинені, тато і мама за стіною сплять. Маруся вже зібралася задрімати, як раптом... А може це їй

здалося?.. Прислухалася... ні, не здалося. Хтось явно стукав у сінешні двері. Спершу Маруся хотіла розбудити татка чи матусю, але...

– Я не така вже й маленька, – сказала собі дівчинка. Маруся добре пам'ятала, що двері самій нікому не можна відчиняти. А вона й не відчинятиме. Вона тільки... накинула пальтечко, хустку, вскочила у трохи великуваті валянці.

– Хто там? – запитала. За дверима почувся невиразний жіночий голос.

– Угу-гу-у! Відчини!

– Я зараз. Я розбуджу маму чи тата.

– Ні-ні! Що ти! – голос трохи пом'якшав і став виразніший.

Було схоже, що за дверима – стара жінка.

– А-а, це, певно, бабуся Ликера. Певно, їй щось треба. Може, ліків яких...

– Зараз, зараз я відчиню...

Маруся ледве відсунула міцний важкий засув... А далі двері вже самі вирвалися з її рук і відчинилися настіж. Повіяло холодом і сипнуло снігом. Дівчинка хотіла вскочити в хату та гукнути тата або маму, але не встигла. З голосним реготом підхопила метелиця Марусю, загорнула геть усю в холодну снігову ковдру та й помчала кудись у безвість. Дівчинка пробувала кричати, але снігу набивалося повний рот і вона закашлялася. Спробувала заплакати – сльози тут-таки перетворювалися на крижинки. А метелиця реготала, вила, танцювала, крутилася, аж у Марусі паморочилася голова.

Раптом все стихло, і дівчинка відчула, що вона стоїть на землі, вкритій глибоким снігом. Маруся довго виборсувалася з снігової ковдри, протирала заліплені снігом очі. Довкола було тихо. Ніхто не вив і не реготав.

“А де ж метелиця?” – подумала дівчинка. Вона страшенно замерзла, не відчувала ні рук, ні ніг. Як колись вчив її тато, Маруся почала тупотіти ногами і розтирати лице і руки снігом. І раптом почула зовсім поряд голос:

– О, я бачу, ти тямуща. Таких мені і треба.

Дівчинка озиралася довкола, та нікого не бачила. Але хтось же тут є! Це, мабуть, та метелиця, що вкрала її. І Маруся сказала:

– Як Вам не соромно! Я Вам відчинила, а Ви...

– Ха-ха-ха! А хіба ж ти не знаєш, що двері нікому не можна відчиняти?

– Та знаю, – зітхнула дівчинка і далі не знала, що сказати.

Та все ж зважилася:

– Тітонько, відпустіть мене додому. Ну, будь ласка!

– Яка я тобі тітонька? Я – Цариця зими.

– Хіба ж цариці такі бувають?

– Які це “такі”?

– Злі та недобрі. Хіба цариці викрадають маленьких дівчаток? Ні, Ви не цариця, Ви, мабуть, Баба-Яга.

– Ах, ти, дівчисько! Замокни! А то оберну тебе на звичайнісіньку бурульку. Тоді знатимеш.

Дівчинка замовкла, хоча розуміла, що й так вона незабаром замерзне, бо ні мама, ні тато її тут не знайдуть.

Сходило сонце. Маруся побачила, що довкола неї – густий ліс. Деревам було важко тримати снігові шапки – і вони аж стогнали, поскрипуючи. Білочка дивилася на дівчинку своїми намистинками-очима.

– Що? Роздивилась? – знову старечий скрипучий голос.

– Де Ви? Я Вас не бачу.

Дівчинка роззиралася довкола, але нікого не бачила.

– Покажіться мені. Я хочу Вас побачити.

– Дивись праворуч.

Маруся глянула і побачила сніговий вихор.

– А... для чого я Вам? – несміливо запитала дівчинка.

– Ти будеш мені служити. Будеш людей у ліс заманювати, з дороги їх збивати. Йде, скажімо, перехожий і чує, як дівчинка плаче. Хто ж з людей відмовиться допомогти дитині? Люди добрі. А я їх тим часом і заведу в хащі, і заморожу.

– Я ніколи такого не робитиму.

– А це ми ще побачимо. Все робитимеш, голубонько, як добре змерзнеш. А це вже я постараюся.

І дихнула на дівчинку холодним морозяним вітром, що в Марусі аж подих перехопило. Тут білочка з очима-намистинками не витримала:

– І не соромно збиткуватися над бідною дитиною?

Маруся здивувалася. Вона чула, що звірі і птахи розмовляють, але знала, що це буває тільки в казках. А може, вона вже замерзає і це їй видається? І дівчинка ущипнула себе за ніс. Ні, вона не замерзає. Розтерте снігом личко пашіло. Дівчинка з цікавістю подивилася на білочку.

– Я про тебе всім мешканцям лісу розкажу, – не вгамовувалась та. – Всі знатимуть, яка ти недобра.

Метелиця сердито закушпелила снігом:

– Цить, куцохвоста, а то заморожу.

– Це я куцохвоста? Ото вже брешеш, стара відьмо. Глянь, який у мене пухнастий хвіст. Ти б і сама такий хотіла, та дзуськи! Заморозиш? Мене? Ха-ха! Дзуськи! Ти зугарна над беззахисними дітьми збиткуватися. А мою теплу шубу тобі не пройняти. Іди краще з нашого лісу, доки ми на тебе весну не накликали.

Розгнівалася метелиця. Закрутився сніговий вихор, зарипіли й застогнали старі дерева, а молоді до землі понагиналися.

Аж Марусі стало страшно.

– Я іду-у-у! Але незабаром поверну-у-усть! Тільки брата свого Мороза покличу. Тоді ви дізнаєтесь, почім ківш лиха! А ти, неслухняне дівчисько, померзни трохи, то, може, порозумнішаєш і покірнішою станеш.

Сказала так метелиця та й подалася лісом. На галяві все стихло, а десь далеко в лісі відлунював сердитий голос метелиці:

– Угу-гу! Угу-гу!

Маруся стала та й заплакала, безпомічно і безпорадно, як плачуть лише діти. І тут вона почула голос білочки.

– Не плач, дівчинко, краще лізь сюди, до мене у дупло. Тут тепло. І горішками я тебе пригощу. А мої маленькі білченята охоче з тобою побавляться. Нумо, швиденько, доки метелиця не повернулася. А то пропадеш тут.

– Ви така смілива, – крізь сльози сказала Маруся. – Але я боюся, щоб Вам метелиця не завдала шкоди.

– Ти не бійся. Нічого вона мені не зробить. Швидше лізь сюди.

Дівчинка спробувала залізти на дерево. Та де там! Вона була така маленька, а стовбур

такий заледенілий, товстий та колючий. Їй би хоч трішки, щоб до гілок дотягнутися. Та де там!

– Кабана-Іклана, – гукнула білочка, – допоможи дитині. А ти, дівчинко, його не бійся, він тебе не скривдить.

На галявину вийшов здоровенний вепр. Він був навіть дуже страшний. Але Маруся вже і його не злякалася, стільки пережило її маленьке серденько.

– Рох, рох! Залізь на мою спину.

Обіпершись передніми лапами об стовбур дерева кабан чекав, доки дівчинка видряпалась до найнижчих гілок. А далі вже вона зможе й сама.

У дуплі і справді було тепло і затишно. Двоє білченят дивилися на Марусю цікавими оченятами-намистинками, такими самісінькими, як у їхньої мами.

– Не бійтеся її. Це маленька дівчинка, людська дитина. Вона у нас поки що поживе. Бери горішки, підкріпитися. Ти голодна.

– Дякую Вам, – сказала розлучено дівчинка. – Але ж Вам самим...

– Не турбуйся. Я запаси великі зробила. Вистачить. Та й весна вже не за горами. Тому і лютує метелиця.

По якімсь часі прилетіла люта метелиця та й сіла під ялиною спочивати. За нею і Мороз прискрипів по снігу. Як притисне, як почне все живе холодом сковувати. А сам сміється – задоволений, що таку силу має. А звірятам що? Дошкуляє, звісно, морозяка. Та вони у нори свої та барлоги поховалися, весну чекають. От тільки зайчику біда: ні хатки у нього, ні нірки. Шубка, хоч і тепленька, та однак холодно. Та ще голод дошкуляє.

– І коли вже весна та прийде? – думає бідолашний зайчисько.

А її нема та й нема.

Пригрілася Маруся у дуплі та й задрімала. Білочка наказала білченяткам не пустувати: нехай поспить натомлене дівчатко. А метелиця саме й згадала про дівчинку.

– А де ж це моя полонянка? Чи не замерзла часом? Ні, наче не видно. Куди ж вона поділася? Утекти ніяк не могла. Цей сніг не для її ніг... Ей, білочко, ти часом не бачила того дівчиська?

– А якби й бачила, то що?

– То сказала б мені.

– Довго чекатимеш. Аж до весни.

– Не нагадуй мені за ту весну. І чого всі тільки про неї й говорять?

– Бо ти вже всім набридла.

– Ну-ну! Ти не дуже.

А Мороз все дужчав та й дужчав. Заходило сонце. На ліс опускалася довга і морозяна зимова ніч.

А в Марусиній хаті був смуток і сльози. Коли прокинулися від холоду Марусині батьки, бо з хати вітром все тепло вивіяло, вони страшенно здивувалися, що сінешні двері відчинені. А ще більше вони здивувалися, коли побачили, що нема їхньої донечки.

– І куди ж вона могла піти серед ночі? – плакала мама.

– Ні, не могла вона нікуди піти. Це якісь лиходії викрали нашу Марусю, – сказав сумно тато.

Вже де не питали, де не шукали – нема і сліду ніякого. Ніхто не чув і ніхто не бачив. Тільки всі скаржилися, що цієї ночі дуже вже метелиця розходилася. Такого бешкету по селу понаробляла: тому дах зірвала, тому клуню перекинула.

– Ото вона і забрала нашу дівчинку, – сказав Марусин тато.

- Ти що, старий, ще й досі в казки віриш?
 - Та... спробуй тут не вірити... А якщо вірити, то давай думати, куди б вона її понесла.
 - Якщо вірити в казку... то в ліс. Куди ж ще? Ой, пропала наша дівчинка, замерзла в тому лісі.
 - Цить, стара, не плач. Якщо вірити в казку... тоді мусить хтось допомогти нашій дитині. Казка має закінчитися добре.
 - Але не можемо ми сидіти, склавши руки, і чекати, доки закінчиться казка. Треба щось робити.
 - Звичайно. Ось під-но до сусіда Миколки. Вони дружать з нашою Марусею, то може він нам допоможе.
 - Миколка? Та він ще зовсім маленький.
 - То нічого, що маленький. Зате сміливий та розумний. І в казки вірить. Тут без того не можна.
- Прийшов Марусин тато до Миколки, а той саме щось майструє.
- Що це ти, Миколко, робиш?
 - Та от... весна незабаром прийде, птахи прилетять, треба годівнички порозвішувати. Та й шпаківень кілька зроблю: нехай радіють співуни.
 - Це ти молодець. А я до тебе у справі прийшов. Ти знаєш, що зникла наша Маруся?
 - А я саме збирався до Вас іти, бо чув щось таке від дівчат, але ті дівчата завжди щось вигадають, то я й не повірив.
 - Чого це ти так на дівчат? Серед них, як і серед хлопців, всякі бувають.
 - Та я нічого. Маруся не така, Маруся справжня. А що, вона й справді зникла?
 - Так, Миколко, зникла.

Марусин батько був дуже засмучений, і хлопчик лише тепер зрозумів, на скільки це серйозно.

– А може вона не по-справжньому зникла? Ну, заховалась кудись чи що...

– Ні, Миколко, по-справжньому. І навіть дуже по-справжньому.

– А куди ж вона могла податися?

– По-моєму, її вкрала метелиця.

– Метелиця?.. – Хлопчик замислився. – А що ж... таке може бути. Адже вкрала колись Снігова королева хлопчика Кая. Я знаю, я про те читав. Треба йти її шукати. О, Снігова королева занесла Кая в далеку Лапландію. Я піду її шукати і знайду. Аж у Лапландію піду.

– Ні, я думаю, так далеко йти не доведеться. Чомусь я думаю, що найперше шукати треба в нашому лісі.

– Я зараз. Зберуся та й піду.

– Ні, добрий хлопчику. Незабаром вже вечір. Почекаємо до ранку.

– До ранку? Це довго. А що, коли Марусю там кривдять?

– Мусимо почекати. Не можеш же ти йти до лісу проти ночі. Вранці й підеш. Я б і сам з тобою пішов, але казка відкривається тільки дітям.

– Так. Що ж мені треба? Для зайчика морквину, для білочки горішків, для кабана-Іклана – картоплі, а для вовка Сіроманця... Що ж для вовка? Ага, придумав: шматок сала. А ведмеді ще сплять.

Не спалося Миколці тієї ночі. Ще й сонце не зійшло, а хлопчик вже вирушив у дорогу.

А Маруся тим часом бавилася з білчелятами. Вона розказувала їм казки, вчила їх лічити до десяти. Мама-білка була задоволена і тішилася з того, які у неї розумні і тямущі

діти. Та час від часу дівчинка зітхала і в неї на оченятах з'являлися сльози.

– Тобі сумно? – питала білочка.

– Звичайно, сумно. Там десь мама, певно, плаче та журиться. Вони, мабуть, мене шукають. Миколка – той неодмінно шукатиме.

– Не хвилюйся, ми зайчика у розвідку пошлемо. Ей, Куцохвостий, – покликкала.

– Я тут, – почулося.

– Де ти? Я тебе не бачу.

– Ось тут я, за ялиною мерзну.

– Ну, от що. Не мерзни, а побігай по лісу і уважно подивися, чи ніхто не шукає дівчинку Марусю.

– А як я знатиму?

– Побачиш хлопчика Миколку – то й запитаєш.

– А якщо це мисливець?

– Маленькі хлопчики мисливцями не бувають.

– А якщо вовк чи лисиця?

– Не мені тебе вчити. Сам знаєш, як це зробити. Ти тямущий.

– О, так, я дуже тямущий! Дужу-дуже тямущий!

– Ти ще й хвастун. Але поки що хвастатися нічим. Треба допомогти дівчинці.

І зайчик побіг. Довго він бігав по лісу, заплутуючи свої сліди. Коли дивиться – хлопчик. З рюкзачком, уважно роздивляючись, він повільно ішов лісом.

– Без рушниці – значить, не мисливець, – подумав Куцохвостий і вибіг назустріч хлопчикові.

– Ти Миколка? – запитав. Хлопчик оглянувся, лише на мить здивувався і відповів:

– Так, я – Миколка. А ти звідки знаєш?

– О, ми, зайці, все знаємо. А тим паче я. Бо я – дуже тямущий. Ти шукаєш дівчинку Марусю?

– Так, шукаю. А ти знаєш, де вона? Скоріш веди мене до неї.

– Вона живе в білчиному дуплі, ходімо.

– А ти нічого не переплутав? Як це дівчинка може жити в дуплі?

– Живе, ходімо, то й сам побачиш.

І Миколка пішов, майже до пояса застрягаючи в снігу.

– Почекай, зайчику, – просив час від часу хлопчик. – Ти легенький, ти по верху біжиш, а я так не можу.

Та шлях подолано. Незадовго Миколка вже був біля дупла. Вилізла з дупла Маруся і тут-таки розплакалася. Всі лісові мешканці, потай, щоб не налякати дітей, стежили за ними. Стежили і раділи.

Та раптом всі здригнулися: у лісі загуло, заревло – і несподівано з'явилася метелиця.

– Угу-гу! Так ось де ти! Тепер ти від мене не втечеш.

Миколка затулив собою дівчинку і гукнув, перекрикуючи дике ревище:

– Я не дам тобі Марусю!

– А я й тебе заберу. Ти мені також знадобишся.

– А я не боюся тебе.

Діти з усіх сил трималися одне за одного. Білочка гукнула:

– Ану, лісові мешканці, невже не захистимо дітей? Давайте всі разом кликати весну.

І звідусіль почулися голоси птахів і звірів:

– Весно красна, прийди, вирятуй нас із біди.

– Я йду-у, – залунав у лісі преніжний голос весни. І замовкла метелиця, заплакала сльозами-струмками і з останніх сил гукнула:

– Брате-Морозе, допоможи мені.

– Не можу, – відгукнувся Мороз з глибокої яруги. – Весна мої мости зруйнувала, мої запаси криги розтопила.

– Ау-у, – гукала весна.

– Ау-у, – відгукнулися їй діти, звірі і птахи.

Тут згадав Миколка про свої гостинці і став частувати звірят.

– Зайчику – морквинку, білочці – горішки, кабану-Іклану – картопельки, а вовку-Сіроманцю – шматок сала.

– А вовку за що? – здивувалася білочка.

– А просто так. Нехай і він порадіє з нами.

Тут білченята стрибнули дівчинці на плечі і заплакали:

– Не йди від нас. З тобою так цікаво.

– Ми ще не навчилися добре лічити. Не йди.

– Я прийду до вас. Обов'язково прийду.

– Ми прийдемо годівнички розвішувати, то й вам щось прихопимо.

І діти пішли до села. Разом з ними йшла весна, розкидаючи по лісу перші проліски. Дітям назустріч виходили люди і посміхалися.

ЗМІСТ

КАЗКА ДО ВЕСНИ	3
ПОДАРУНОК ВІД СВЯТОГО МИКОЛАЯ	8
НОВОРІЧНА КАЗКА	14
ЦАРИЦЯ ЗИМИ	24

Літературно-художнє видання

Тетяна ФРОЛОВА
ЗИМОВА КАЗКА

Авторське редагування
Художнє оформлення Івана Василенського

Здано в набір 01/07/2002 Підписано до друку 30/07/2002.
Формат 60x84/16. Друк офсетний. Папір крейдований.
Ум. друк. арк. 2,5. Обл. – вид. арк. 2,2. Ум. фарбовідб. 2,8
Вид. № 16. Зам. №

Видаництво “Край”
79000, Львів, Півальна, 5

Комп’ютерний набір та верстка КЦ “Фенікс”
79012, Львів, Сахарова, 7.

Друкарня “Тріада”